

Ἀποκρίσις. Πᾶν ὅ,τι γεννᾶται καὶ αὖξεται, εἶναι ὕλικόν καὶ σύνθετον ἐκ μερῶν· ἀλλ' ἡ ψυχὴ εἶναι οὐσία ἄϋλος, ἀπλή καὶ ἀμερής· λοιπὸν, οὔτε γεννᾶται ὡς τὸ σῶμα, οὔτε αὖξεται, ἀλλὰ ποιεῖται ὑπὸ τοῦ Ποιητοῦ, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀμέσως λαμβάνει τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς· ὥς αἱ φαινόμενα μεταβολαὶ τῆς ψυχῆς, ὅταν τὸ σῶμα αὖξηται καὶ ἀκμάζη, ἢ ὅταν γηράσκη καὶ ἀσθενῇ, δὲν ἀκολουθοῦσι τῶντι, εἰμὴ εἰς τὰ ὄργανα τοῦ σώματος, δι' ὧν ἐκτελοῦνται αἱ ἐνέργειαι τῆς ψυχῆς, ἐνόςφω εὐρίσκεται συνδεδεμένη μὲ αὐτὸ, ὅθεν καὶ αἱ ἐνέργειαι τῆς συνδεδεμένης ψυχῆς συνταράττονται καὶ συμπάσχουσι.

2. Αἱ ἀρρώστιαί τοῦ σώματος φοβίζουσι καὶ ταράττουσι τὴν ψυχὴν εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτῆς.

Ἀποκρίσις. Αἱ ἀνησυχίαι τῆς ψυχῆς, ὅταν ἀρρώσῃ τὸ σῶμα, δεικνύουσιν ὅτι φοβεῖται τὸν θάνατον αὐτοῦ διὰ τὴν ἐκ τῆς ἐνώσεως συμπαθειαν· οὐδεὶς ὁμῶς λογικὸς δύναται νὰ συμπεράνῃ ἐκ τούτου, ὅτι ἡ ψυχὴ συναποθνήσκει μὲ τὸ σῶμα. Τὸ ἄϋλον δὲν ὑπόκειται εἰς θάνατον, διότι θάνατος εἶναι διάλυσις τῶν μερῶν τῆς ὕλης, τὸ δὲ ἄϋλον εἶναι ἀμερές.

3. Δὲν εἶναι ἴδιον τῆς θείας μεγαλειότητος νὰ φροντίζῃ τί γίνεται ἐν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ νὰ ζυγίζῃ τὰς ἀρετὰς καὶ κακίας αὐτῶν.

Ἀποκρίσις. Τὸ ἐναντίον μάλιστα, δὲν εἶναι ἴδιον τῆς θείας μεγαλειότητος νὰ ὑποφέρῃ νὰ καταφρονῇται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· νὰ ἀφίνη τὴν κακίαν ἀτιμώρητον, καὶ τὴν ἀρετὴν ἀβράβευτον. Δὲν εἶναι ἴδιον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀπειρου αὐτοῦ ἀγαθότητος νὰ βλέπῃ μὲ τὸ αὐτὸ βλέμμα τὸν μεμολυσμένον ὑπὸ τῆς κακίας, καὶ τὸν καθαρὸν καὶ ἡγιασμένον διὰ τῆς ἀρετῆς.

4. Προβάλλουσιν ἔτι οἱ ἐναντίοι, ὡς ἐπιχείρημα κατὰ τῆς ψυχικῆς ἀθανασίας, ὅτι εἶναι εἰς τὸ πᾶν πολλαὶ ἀταξίαι, πολλὰ ἀνωφελῆ πράγματα, καὶ μάλιστα βλαπτικά· ὅθεν τολμῶσι νὰ ἀρνῶνται τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ ἐντεῦθεν τὴν ψυχικὴν ἀθανασίαν.

Ἀποκρίσις. Ἀλλὰ πῶς δύναται ὁ περασμένος νοῦς τοῦ ἀνθρώπου νὰ κρίνῃ ἀποφαντικῶς ἐν ταύτῃ τῇ ἀπείρῳ δημιουργίᾳ, τί εἶναι τῶντι ὠφέλιμον, καὶ τί βλαπτικόν; τί τέλειον, καὶ τί ἀτελές; τί ὤφειλε νὰ κάμῃ, καὶ τί νὰ μὴ κάμῃ ὁ πάνσοφος καὶ παντοδύναμος Θεός; Πολλὰ φαίνονται εἰς ἡμᾶς ἄτακτα καὶ ἀνωφελῆ, διότι ἀγνοοῦμεν τὸν σκοπὸν καὶ τὰς χρήσεις αὐτῶν, καὶ τὰς πρὸς ἄλληλα σχέσεις αὐτῶν καὶ πρὸς τὸ σύμπαν. Δὲν εἶναι λοιπὸν λογικώτερον, γνωρίζοντες τὸν περιορισμὸν τοῦ πνεύματος ἡμῶν, νὰ μὴ γινώμεθα τολμηροὶ κριταὶ τῶν ἀγνωστομένων φαινομένων ἐν τῇ ἀπεριόριστῳ ταύτῃ δημιουργίᾳ τοῦ παυσόφου Δημιουργοῦ; δὲν εἶναι λογικώτερον νὰ ὁμολογῶμεν ἐξ ὧν γινώσκουμεν, τὴν σοφίαν καὶ πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ; καὶ νὰ προχωρῶμεν προσεκτικοὶ εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων, καθόσον δυνάμεθα, νὰ ἀφίνω-